

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2026, NUMMER 108

Datum	17 juli 2026
Van	College B&W
Behandeld door	Ellen van den Berg
E-mailadres	ellen.van.den.berg1@utrecht.nl
Kenmerk	34207785
Beleidsveld	Volksgezondheid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2026 nummer 108 van Ellis te Riele – Bert van Steeg (CDA), mede namens Venita Dada-Anthonij (D66), Kirsten Alblas – Derk van Bergen (ChristenUnie), Beau Nederhand – Charlotte Passier (Volt), Jelle Vintges (VVD), Hester Assen (GroenLinks-PvdA) en Aileen Siedenburg – Lars van Rooij (Student & Starter) van 15 juni 2026 over Sociale mediaverslaving en mentale druk onder Utrechtse jongeren. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Is het college bekend met de bevindingen uit de DUIC-serie 'Generatie Druk', en herkent het de conclusie dat Utrechtse jongeren bovengemiddeld onder druk staan?

Antwoord 1

Ja, we herkennen het beeld dat veel jongeren mentale druk ervaren, maar zien niet op alle onderdelen dat Utrechtse jongeren duidelijk meer onder druk staan dan jongeren elders. Wel zien we dat prestatiedruk en stress onder Utrechtse jongeren aandachtspunten blijven.

Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 blijkt dat 39% van de Utrechtse jongeren in de tweede en vierde klas van het voortgezet onderwijs prestatiedruk ervaart. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde van 35%, maar vergelijkbaar met Amsterdam.*

Verder blijkt dat 51% van de jongeren zich in 2023 (heel) vaak gestrest voelt, ten opzichte van 44% in 2019 en 2021. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde en ook met de cijfers van andere grote steden zoals Rotterdam en Den Haag. In Amsterdam (56%) ligt het percentage van jongeren met veel stress hoger dan in Utrecht. Dat de Utrechtse cijfers op onderdelen vergelijkbaar zijn met andere grote steden, maakt de opgave in Utrecht niet minder urgent.

** De cijfers over jongeren uit de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 zijn de meest recent beschikbare gegevens. In het najaar van 2026 worden nieuwe cijfers verzameld. Deze worden naar verwachting voor de zomer 2027 gepubliceerd.*

Vraag 2

Heeft het college een verklaring voor het feit dat het risico op problematisch mediagebruik in Utrecht hoger ligt dan het landelijk gemiddelde?

Antwoord 2

Wij herkennen de veronderstelling niet dat het risico op problematisch mediagebruik in Utrecht hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. De beschikbare Utrechtse en landelijke cijfers zijn door verschillen in meetmethoden niet een-op-een met elkaar te vergelijken. Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 blijkt dat 12% van de Utrechtse jongeren uit de tweede en vierde klas van het voortgezet onderwijs

risico heeft op problematisch gebruik van sociale media. Dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde en Den Haag en lager dan in Amsterdam en Rotterdam (beide 16%). Sinds 2019 is dit percentage in Nederland gestegen. De stijging in Utrecht van 7% naar 12% in vier jaar vinden wij zorgelijk. Los van de vergelijking met andere gemeenten is dit voor ons aanleiding om aandacht te houden voor een gezonde digitale balans.

Vraag 3

Gezien de beperkte invloed van het college op de algoritmen van grote platforms: welke instrumenten ziet het college wél om de verslavende werking van sociale media op Utrechtse jongeren te beperken?

Antwoord 3

Wij kunnen wel bijdragen aan het bevorderen van een gezonde digitale balans van jongeren, maar hebben als gemeente geen invloed heeft op de algoritmen van sociale mediaplatforms. De belangrijkste instrumenten die de gemeente heeft om de digitale balans te bevorderen zijn voorlichting (o.a. op het gebied van mediawijsheid) en het versterken van de weerbaarheid van jongeren en hun omgeving.

Vanuit het Uitvoeringsprogramma Samen preventief werken aan mentale gezondheid 2025–2027 ondersteunen wij jongeren, maar ook hun ouders, scholen en jeugdprofessionals bij het bewust en weerbaar omgaan met sociale media en de online leefwereld. Daarnaast stimuleren wij een omgeving waarin gezond mediagebruik bespreekbaar wordt gemaakt en waarin jongeren worden aangemoedigd om ook offline sociale contacten en activiteiten te onderhouden.

Een voorbeeld hiervan is de serie '[Kijk Even Echt](#)'. Via korte video's en een bijbehorende toolbox krijgen ouders, opvoeders en professionals praktische handvatten om het gesprek te voeren over schermgebruik, sociale media en een gezonde digitale balans.

Vraag 4

Wat is de huidige gemeentelijke inzet op sociale mediaverslaving en mentale druk bij jongeren?

Antwoord 4

De gemeentelijke inzet op mentale druk en de impact van sociale media op jongeren maakt onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma Samen preventief werken aan mentale gezondheid 2025–2027. Daarbij richten wij ons op het verminderen van maatschappelijke en prestatiedruk, het versterken van mentale veerkracht en het bevorderen van een gezonde digitale balans. Het ontbreekt op dit moment aan structurele financiering om deze aanpak te continueren na 2027. Dat betekent dat als de financiering stopt, onze inzet op dit thema ook zal stoppen. Wij verwijzen in dit verband ook naar de [Raadsbrief scenario's mentale gezondheid en suïcidepreventie](#) (april 2026) – minimumscenario 0.

Concreet ondersteunen wij activiteiten die jongeren, ouders, scholen en professionals helpen om bewust en weerbaar om te gaan met sociale media en de online leefwereld. Dit doen wij onder meer door voorlichting, mediawijsheid, ouderondersteuning en het versterken van vaardigheden van jongeren.

Voorbeeld hiervan is het bieden van ondersteuning richting scholen rond het thema mediawijsheid door gezonde schooladviseurs en het beschikbaar stellen van het [lesaanbod Veilig en Weerbaar](#). Daarnaast dragen activiteiten van partners zoals JoU, DOCK, Bibliotheek Utrecht en de jeugdgezondheidszorg bij aan het vergroten van bewustwording en digitale weerbaarheid.

Ook stimuleren wij activiteiten die ontmoeting, sociale verbinding en deelname aan sportieve, culturele en maatschappelijke activiteiten bevorderen. Deze activiteiten dragen bij aan het welzijn en de mentale gezondheid van jongeren. De BOOST-groepen van het jongerenwerk zijn hiervan een voorbeeld.

Vraag 5

Hoe beoordeelt het college het effect van deze inzet, en wordt dit systematisch gemonitord?

Antwoord 5

Het is op dit moment nog te vroeg om uitspraken te doen over de effecten van de inzet op het gedrag en mentaal welbevinden van jongeren. Veranderingen op deze thema's kosten tijd en de invloed van gemeenten is beperkt (zie ook het antwoord op vraag 3). Ontwikkelingen in mentale gezondheid en welzijn worden periodiek gemonitord via bestaande gezondheidsmonitors. Wel monitoren we structureel de voortgang van het [uitvoeringsprogramma mentale gezondheid](#) (zie hoofdstuk C) en van de beleidsnota Samen gezondheidsverschillen verkleinen 2025-2027. Daarnaast voeren we

regelmatig voortgangsgesprekken met de partijen die actief zijn rondom dit thema (via opdrachten of subsidie) over de uitvoering en resultaten van de activiteiten. Na afloop van de subsidie of opdracht ontvangen we een eindrapportage waarin partijen aangeven wat hun behaalde resultaten zijn. Daarnaast verzamelen we voor de meeste doelstellingen data via de reguliere monitors van de afdeling Volksgezondheid van de gemeente Utrecht, al dan niet in samenwerking met andere partijen zoals GGD GHOR Nederland, RIVM en CBS. Nieuwe gegevens komen beschikbaar via de reguliere monitorcyclus. Zo zijn onlangs nieuwe data voor kinderen gepubliceerd. De data voor jongvolwassenen komen naar verwachting beschikbaar eind 2026 en die voor jongeren en volwassenen in 2027. Wij houden u hiervan op de hoogte via de voortgangsbrief Volksgezondheid.

Vraag 6

Hoe zorgt de gemeente ervoor dat zij actueel blijft weten wat er speelt bij Utrechtse jongeren op het gebied van mentale druk en mediagebruik — en sluit de huidige monitoring daar voldoende op aan?

Antwoord 6

De gemeente volgt ontwikkelingen rondom mentale gezondheid en mediagebruik via onderzoek, monitoring en signalen uit de praktijk. Wij maken gebruik van gegevens uit landelijke en lokale onderzoeken en onderhouden actief contact met partners zoals onderwijsinstellingen, kennisinstituten en andere grote gemeenten.

Zo is er regelmatig overleg met de G4 en het Trimbos om ervaringen en kennis uit te wisselen over mentale gezondheid. We zijn als koplopergemeente aangesloten bij [MindUs](#) en hun activiteiten, waarbij de jongeren en jongvolwassenen zelf altijd actief betrokken worden (zie bijvoorbeeld de aanbevelingen van jongeren zelf in ['praatpower'](#)).

Ook zijn we in 2026 pilotgemeente van [In je Bol](#), waarbij we lokaal aanbod aan de website koppelen. In je Bol is een plek voor jongeren tussen 16 en 27 jaar waar zij betrouwbare informatie over mentale gezondheid vinden, inclusief bel- en chatmogelijkheden.

Daarnaast nemen we samen met partners uit de stad deel aan de Utrechtse Online Coalitie, waarin kennis en signalen over ontwikkelingen m.b.t. de online leefwereld van jongeren worden gedeeld en samenwerking wordt versterkt. Zo is onlangs de eerste ['Tendrapportage Online Leefwereld'](#) (JoU en DOCK) gepubliceerd. Hierdoor beschikken wij, naast (periodieke) onderzoeksgegevens, ook over actuele signalen uit de praktijk, die worden gebruikt om beleid en activiteiten waar nodig aan te passen.

Vraag 7

Is het college bekend met de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), en in hoeverre werkt de gemeente Utrecht al met de principes van deze aanpak? Zo niet, is het college bereid te onderzoeken wat OKO Utrecht zou kunnen bieden?

Antwoord 7

Ja, wij zijn bekend met deze aanpak. Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma hebben we gekeken naar diverse aanpakken en elementen die passen bij de aanpak en kaders van de gemeente Utrecht. Diverse uitgangspunten van OKO sluiten aan bij de wijze waarop Utrecht werkt aan mentale gezondheid, preventie en een kansrijke omgeving voor jongeren. Zo zetten we bijvoorbeeld in op het versterken van beschermende factoren in de leefomgeving van jongeren.

Op dit moment zijn er geen plannen om OKO als afzonderlijke methodiek te implementeren. Wel blijven we volgen welke werkzame elementen uit landelijke en regionale aanpakken kunnen bijdragen aan onze doelstellingen. Bij toekomstige keuzes over de doorontwikkeling van het beleid voor mentale gezondheid blijven wij beoordelen welke werkzame elementen uit dergelijke aanpakken voor Utrecht van meerwaarde kunnen zijn.

Vraag 8

Sport, cultuur en muziek zijn bewezen beschermende factoren tegen problematisch schermgedrag en sociale isolatie. Welke gemeentelijke programma's zetten hier momenteel op in, en welke mogelijkheden ziet het college om deze aanpak verder te versterken?

Antwoord 8

Sport, cultuur en andere vormen van vrijetijdsbesteding dragen bij aan sociale verbinding, persoonlijke ontwikkeling en het versterken van de mentale gezondheid van jongeren. Daarom ondersteunt de gemeente Utrecht een breed en toegankelijk aanbod op deze terreinen. Via onder meer wijk- en jongerencultuurhuizen, buurtcentra, beheerde speeltuinen, sportaanbieders en cultuurinstellingen

stimuleren we jongeren om actief deel te nemen aan sportieve, culturele en creatieve activiteiten, vaak in groepsverband.

Vanuit de incidentele middelen mentale gezondheid ondersteunen we op dit moment diverse projecten van het Netwerk Kunst en Gezondheid Utrecht, gericht op het versterken van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Dit zijn gemeentelijke middelen die per 2027 stoppen.

Hoewel de tijdelijke subsidieregeling Impuls Jongerencultuur is beëindigd, kunnen initiatiefnemers een aanvraag indienen bij de regelingen 'Projectsubsidies Cultuur' en 'Sociale Basis'. Daarnaast faciliteert SportUtrecht dat jongeren laagdrempelig op school en in de wijk kennismaken met verschillende vormen van sport en bewegen. In samenwerking met partners uit de sociale basis (zoals het jongerenwerk), culturele partners (ZIMIHC en Vrijstaat) en sport- en beweegaanbieders worden jongeren begeleid naar passend aanbod. Op deze manier stimuleren we actieve vrijetijdsbesteding en ontmoeting tussen jongeren, wat bijdraagt aan het versterken van hun (mentale) gezondheid.

De financiering stopt per 2027 en daarmee dus ook de uitvoering. Voor mogelijkheden voor versterking verwijzen wij u naar de raadsbrief van 16 april 2026 [Document Utrecht - Raadsbrief scenario's mentale gezondheid en suicidepreventie - iBabs Publieksportaal](#) (zie ook antwoord op vraag 4).

Hoogachtend
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen Sociale mediaverslaving en mentale druk onder Utrechtse jongeren

15-6-2026

Vragen:

In de DUIC werd onlangs een verontrustend [artikel](#) gepubliceerd in de serie 'Generatie Druk'. Meer dan de helft van de Utrechtse jongeren ervaart regelmatig druk, beduidend meer dan gemiddeld in Nederland. Uit GGD-cijfers blijkt dat het risico op problematisch gebruik van sociale media steeg van 7% in 2019 naar 12% in 2023. Mentaal kwetsbare jongeren zijn extra vatbaar: zij zoeken online verbinding, maar komen soms terecht in schadelijke uithoeken van platforms als TikTok en Instagram. Jongerenwerkers van Stichting JOU signaleren dat jongeren nauwelijks nog weten wat vermaak is zonder telefoon en dat verslavingszorg steeds vaker nodig is.

Wij maken ons hier zorgen over. Utrechtse jongeren zijn de toekomst van onze stad en het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat zij gezond en gelukkig kunnen opgroeien. Wij realiseren ons dat het college beperkte invloed heeft op de algoritmen van grote platforms. Juist daarom willen wij breed kijken naar wat gemeente en samenleving wél kunnen doen. Vroegtijdige, laagdrempelige inzet kan verdere escalatie voorkomen en de druk op de jeugdzorg verlichten. Wij horen graag van het college welke mogelijkheden het ziet.

1. Is het college bekend met de bevindingen uit de serie 'Generatie Druk', en herkent het de conclusie dat Utrechtse jongeren bovengemiddeld onder druk staan?
2. Heeft het college een verklaring voor het feit dat het risico op problematisch mediagebruik in Utrecht hoger ligt dan het landelijk gemiddelde?
3. Gezien de beperkte invloed van het college op de algoritmen van grote platforms: welke instrumenten ziet het college wél om de verslavende werking van sociale media op Utrechtse jongeren te beperken?

4. Wat is de huidige gemeentelijke inzet op sociale mediaverslaving en mentale druk bij jongeren?
5. Hoe beoordeelt het college het effect van deze inzet, en wordt dit systematisch gemonitord?
6. Hoe zorgt de gemeente ervoor dat zij actueel blijft weten wat er speelt bij Utrechtse jongeren op het gebied van mentale druk en mediagebruik — en sluit de huidige monitoring daar voldoende op aan?
7. Is het college bekend met de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)¹, en in hoeverre werkt de gemeente Utrecht al met de principes van deze aanpak? Zo niet, is het college bereid te onderzoeken wat OKO Utrecht zou kunnen bieden?
8. Sport, cultuur en muziek zijn bewezen beschermende factoren tegen problematisch schermgedrag en sociale isolatie. Welke gemeentelijke programma's zetten hier momenteel op in, en welke mogelijkheden ziet het college om deze aanpak verder te versterken?

Gesteld door:

- Ellis te Riele – Bert van Steeg (CDA)
- Venita Dada-Anthonij (D66)
- Kirsten Alblas – Derk van Bergen (ChristenUnie)
- Beau Nederhand – Charlotte Passier (Volt)
- Jelle Vintges (VVD)
- Hester Assen (GroenLinks-PvdA)
- Aileen Siedenburg – Lars van Rooij (Student & Starter)

¹ 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving' (OKO) is een gemeentelijke aanpak, gebaseerd op het IJslandse preventiemodel, om jongeren gelukkiger en gezonder te laten opgroeien en verslavingen en middelengebruik te voorkomen. Inmiddels werken 61 gemeenten met OKO. Zie: <https://www.trimbos.nl/aanbod/programmas/opgroeien-in-een-kansrijke-omgeving/>